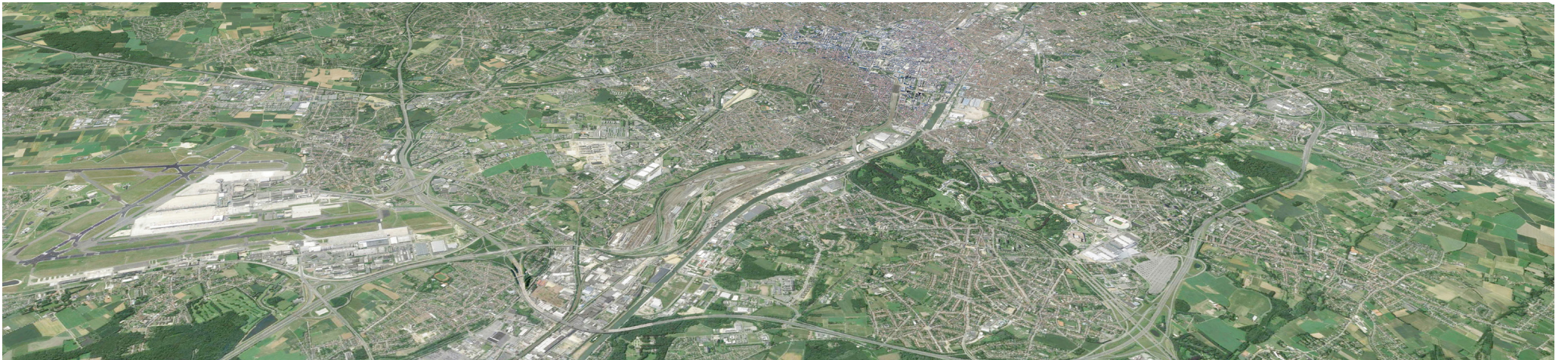

de Noordkrant

december 2014 - nr. 2

Nieuws over de Noordrand

Eerste aanzet ontwerp onderzoek getoetst bij stakeholders

BRUSSEL - Op 10 oktober hebben opnieuw tientallen stakeholders verzameld in Brussel, om na te denken over de Noordrand.

Drie ontwerp bureaus – 1010, Studio 014 en Artgineering – hebben hun voorlopige visie voorgesteld en daarover het talrijk opgekomen publiek bevestigd.

Per gebied werden tafels gevormd met maximum 8 deelnemers, die zich ofwel over een deelgebied, ofwel over de ganse Noordrand moesten buigen.

Bedoeling was om te zoeken naar synergie tussen bestaande en nieuwe projecten alsook enkele

zogenaamde “wilde ideeën”, die tijdens de Summerschool naar voren waren gekomen.

Ook mochten de stakeholders onderzoeken hoe diverse projecten aan elkaar gekoppeld kunnen worden en de door hen weerhouden projecten konden op een tijdlijn uitgezet worden.

Er werd dus gepolst naar welke opdrachten en projecten cruciaal kunnen zijn voor het hele gebied of voor een stukje ervan en of die projecten al dan niet beantwoorden aan de vier vooraf opgegeven doelstellingen: demografische groei als hefboom voor het creëren van een nieuwe stedelijkheid; significant lager verbruik van natuurlijke hulpbronnen

en het terugdringen van gezondheidsrisico's; functionele en ruimtelijke samenhang en kwaliteitsvolle en robuuste economie.

In de namiddag werd ook bekeken of de intussen geformuleerde krijtlijnen voor de Noordrand 2050 steek hield, in het licht van deze concrete projecten en acties.

In deze Noordkrant leest u interviews met de bureaus 1010, Studio 014 en Artgineering. Zij hielden tijdens de tafelgesprekken de vinger aan de pols en zullen dankzij de input van alle betrokkenen ongetwijfeld hun ontwerpen bijschaven.

Stakeholders denken mee na over de toekomst van de Noordrand.

AGENDA

19/12/2014 - Workshop 3

10/02/2015 - Workshop 4

& publiek moment

volg ons ONLINE

www.ruimtelijkeordening.be/noordrand

Krijtlijnen in 6 delen

Ook vindt u in deze krant de voorlopige krijtlijnen van de gezamenlijke visie op de Noordrand in 2050. De tekst werd voorgelegd aan een stuurgroep samengesteld uit vertegenwoordigers van de provincie Vlaams-Brabant, OVAM en de gewestelijke administraties van ruimtelijke ordening, mobiliteit, openbare werken, leefmilieu, wonen en economie.

Voor uw leesgemak hebben we de krijtlijnen in zes afleveringen opgeknipt:

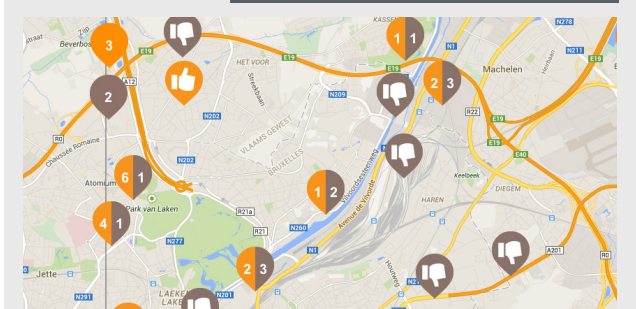
Oproep Burgerbevraging

Iedereen kan online zijn favoriete plek aanduiden en tevens aangeven waar volgens hem of haar meer inzet nodig is. Surf hiervoor zeker eens naar www.topnoordrand.be en maak kans op een ballonvaart boven de Noordrand.

MAAK EEN KEUZE

Ik wil een favoriete plek aanduiden

Ik wil een plek aanduiden die beter kan

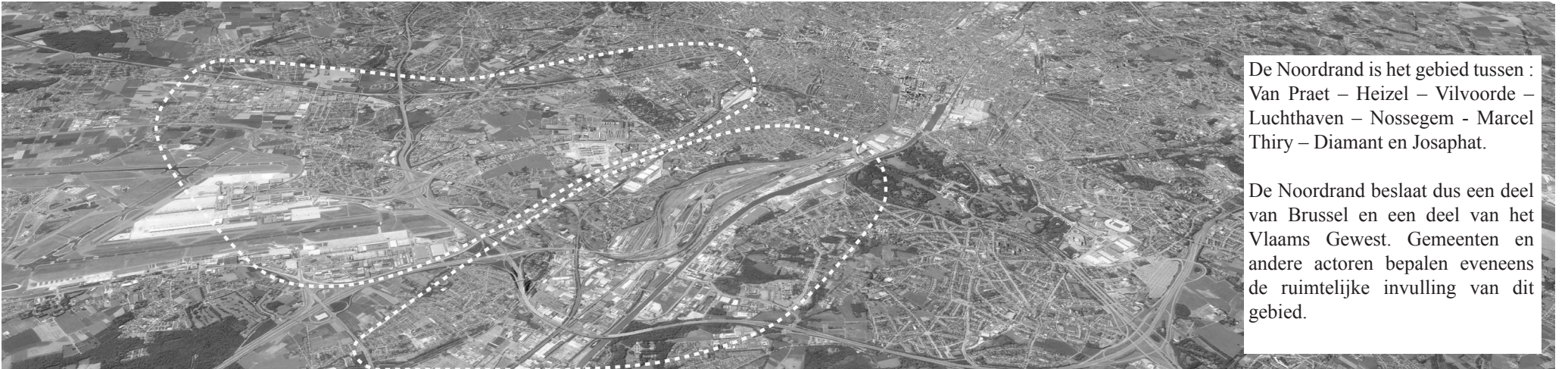

OPINIE
‘Zeven krijtlijnen voor Noordrand’
P. 3

deelgebied A12-E40
‘Noordrand is out’
P. 4

METROPOLITAAN KERNGEBIED
‘De stad als tuin’
P. 8

Waar ligt de Noordrand?

De Noordrand is het gebied tussen :
Van Praet – Heizel – Vilvoorde –
Luchthaven – Nossegem - Marcel
Thiry – Diamant en Josaphat.

De Noordrand beslaat dus een deel van Brussel en een deel van het Vlaams Gewest. Gemeenten en andere actoren bepalen eveneens de ruimtelijke invulling van dit gebied.

Drie ontwerpbureaus gaan aan de slag:

- **Artgineering werkt op het deelgebied A201-E40 tussen Meiser en Nossegem,**
- **1010au werkt op het deelgebied Kanaalzone tussen Van Praet en Vilvoordestation,**
- **Secchi-Vigano situeert de Noordrand in het Metropolaan Kerngebied.**

“Studio 014 is ook bekend als Secchi-Vigano. Bernardo Secchi was actief in onderzoek zowel als praktijk, en beheerste alle schaalniveaus, van concrete architectonische realisaties op het terrein, zoals de begraafplaats in Kortrijk, over het stadsontwerp tot regionale visie, zoals voor Brussel 2040.

We waren dan ook geschrokken toen het nieuws ons bereikte dat Bernardo Secchi overleden was, net na de opstart van het ontwerpend onderzoek voor de Noordrand. Het dagelijks bestuur wil hierbij zijn medeleven betuigen aan alle medewerkers en naasten van Bernardo Secchi.”

COLOFON

Deze krant is een uitgave van het Dagelijks Bestuur Noordrand en werd gemaakt in opdracht van Ruimte Vlaanderen.

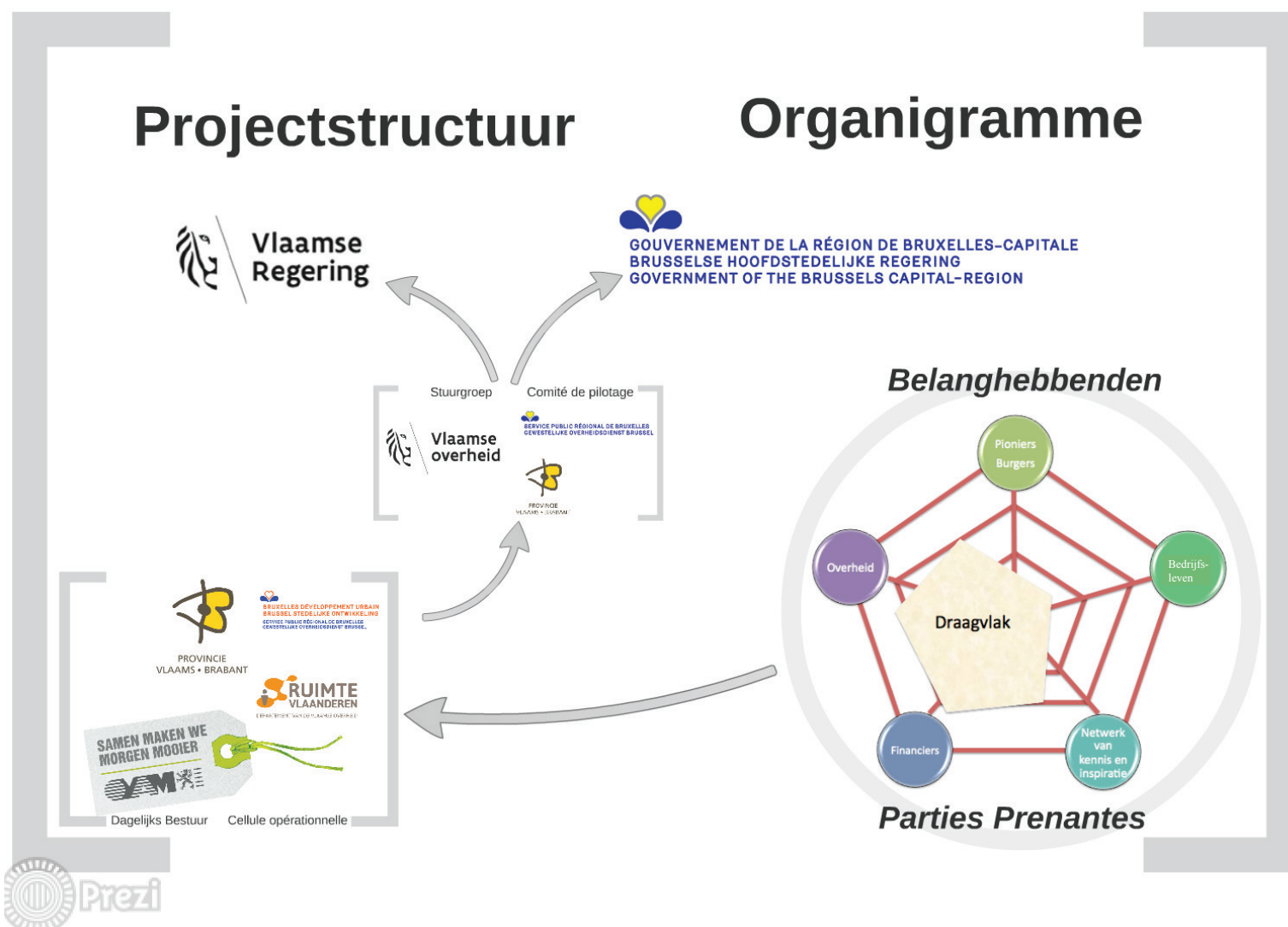
Hiermee willen de trekkers van TOP Noordrand verslag uitbrengen aan de stakeholders, over de eerste Noordrand-workshop die op 25 juni 2014 plaatsvond. Meer info over TOP Noordrand, kan u vinden op : www.ruimtelijkeordening.be/noordrand.

Verantwoordelijke uitgever: Peter Cabus,
secretaris-generaal Ruimte Vlaanderen,
Koning Albert II-laan 19, 1210 Brussel.

Reacties zijn welkom op
noordrand@rwo.vlaanderen.be of op
02/553 83 79.

Contactpersonen:

- provincie Vlaams-Brabant:
Katrien Putzeys 016-26 75 05
- OVAM:
Ellen Luyten 015 284 153
- BSO:
Maarten Lenaerts 02 204 28 70
- Ruimte Vlaanderen:
Wiet Vandaele 02 553 83 79

Dit organigram van de projectstructuur verduidelijkt wie de betrokken partijen zijn.

DEPARTEMENT
RUIMTE VLAANDEREN

PROVINCIE
VLAAMS • BRABANT

Ceci n'est pas un Rand

Zes krijtlijnen voor een visie Noordrand 2050.

Het dagelijks bestuur verwerkte de resultaten van de 1e workshop in een tekst die de krijtlijnen voor de gezamenlijke visie op de Noordrand in 2050 op lange termijn schetst. Deze tekst werd tijdens de tweede workshop meegenomen in de discussie met de belanghebbenden.

2050, een ochtend in de herfst. Boven het gebied dat in een ver verleden de Brusselse Noordrand werd genoemd, lossen de dunne wolken snel op. Het wordt een zonnige dag.

In Diegem, Evere, Haren, Machelen, Neder-Over-Heembeek, Strombeek, Vilvoorde en Zaventem komt de ochtendspits op gang.

Een meerderheid van de werknemers gebruikt het stedelijke openbaarvervoersnetwerk naar de tewerkstellingspolen in en rond Brussel.

CC Steven Vance

Light-rail treinen voeren pendelaars richting Antwerpen, Gent, Leuven en Ottignies - Louvain-la-Neuve, over sporen die soms nog maar 20 jaar oud zijn.

Heel wat inwoners werken op fietsafstand van hun woning. Ze rijden langs degelijke fietsostrades en kunnen zich nog amper voorstellen dat hun ouders hier dagelijks op of onder de viaduct van Vilvoorde stonden de vergassen in de dieseldampen.

KRIJTLIJNEN

Levendige drukte

Na de vroege ochtendddrukke worden de straten ingenomen door ouders die zich met kroost in het zweet stappen en trappen op weg naar creche of school.

Buurtwinkels en kappers openen de deuren. Oudjes maken een wandelingetje van hun verzorgingscentra naar het gezellige centrum. Ze herinneren zich nog welke percelen er in hun jeugd troosteloos bijlagen, soms terreinen van vele voetbalvelden groot.

Bodemvervuiling en leegstand hebben er plaats gemaakt voor nieuwe wijken en toonaangevende projecten zoals een universiteit, ziekenhuis en cultuurtempel waar internationaal gerenommeerde acts hun opwachting

maken. Topvoorzieningen die vlot bereikbaar zijn via nieuwe vervoersinfrastructuur vanuit de rest van het land.

“Ondanks de veranderingen herkennen de oudere bewoners nog de kernen van weleer: nieuwe ontwikkelingen hebben rekening gehouden met de eigenheid en historische structuur.”

Hier gebeurde maatwerk. Geen eenheidssaus. Een aandachtig beleid is erin geslaagd een ware caleidoscoop aan plaatselijke identiteiten te creëren.

CC Randy von Lisky

Levenskwaliteit

CC MissyS

De Noordrand maakt volwaardig deel uit van het hoogwaardig Brussels stedelijk vervoersnetwerk. De knooppunten in dit netwerk zijn uitgebouwd tot centrale plekken waar wonen, werken en voorzieningen geconcentreerd en in elkaars nabijheid voorkomen. Die ontwikkelingen zorgden er voor dat het openbaar vervoer beter rendeert en dat de auto zo goed als overbodig geworden is.

Er wonen een pak meer mensen dan in 2014. Toch houden een omvangrijk en verscheiden aanbod wonen in de regio betaalbaar en brengt de drukte de levenskwaliteit niet in het gedrang. Integendeel: verstedelijking op mensenmaat heeft de levenskwaliteit verhoogd en zowel de sociale cohesie als de economische positie versterkt.

De ruimtelijke ontwikkeling droeg dan ook bij aan het terugdringen van de sociale tegenstellingen tussen de verschillende delen van de metropool. Hogere eisen

rond luchtkwaliteit, bodem en geluid hebben de gezondheidsrisico's doen dalen. Daardoor konden hier meer mensen komen wonen. Ook op het vlak van duurzaamheid ligt de lat hoger.

Grondstoffen zoals ruimte, bodem, water en energie worden beter benut en gerecycleerd. Een andere manier van bouwen heeft het beslag op deze grondstoffen grondig teruggeschroefd. Via warmtenetten worden bepaalde wijken verwarmd met restwarmte uit de industrie of uit de ondergrond.

In de handboeken van planners en beleidsmakers is de term “leefbaarheid” vervangen door het ambitieuzere “levenskwaliteit”.

“Mensen willen geen “leefbare” omgeving. Ze willen gewoon dat het er aangenaam toeven is.”

Noordrand is out, Zinneke land is in

Stakeholders pleiten voor overkapping van de E40

ARTGINEERING

Artgineering is een bureau voor onderzoek en ontwerp op het raakvlak van stedenbouw, infrastructuur en participatie.

Het bureau bedenkt en realiseert strategieën voor complexe (tussen) stedelijke gebieden, met hierbij bijzondere aandacht voor het lokale schaalniveau en de actieve rol van bewoners en gebruikers.

De partners Stefan Bendiks en Aglae Degros streven in praktijk en theorie naar het vernieuwen van het stedenbouwkundige instrumentarium voor hybride hedendaagse gebieden.

Binnen de Noordrand onderzoeken zij het deelgebied A201-E40 tussen Meiser en Nossegem.

www.artgineering.nl

“Zinneke is een liefdevolle naam voor de zwervkatten en -honden langs de Zenne: geen eenduidig, zuiver ‘ras’, maar een mengelmoes met verschillende invloeden, zoals het studiegebied.”

BRUSSEL - Dé Noordrand bestaat niet. Dat zegt Artgineering, een Rotterdams studie bureau dat zich over het gebied tussen Meiser en Nossegem buigt. ‘De Noordrand is een patchwork van woningen, industrie, kantoren en weiden’. Volgens Artgineering heeft deze ruimtelijke bastaard echter grote troeven, niet in het minst de open ruimte.

Artgineering: De Noordrand is altijd al een “overlooptgebied” geweest. Vroeger kreeg het van Brussel ongewenste functies toebedeeld, zoals begraafplaatsen. Nu gaat het in concurrentie met Brussel voor shoppingcentra of leisure. De Noordrand is een sympathieke ruimtelijke ‘bastaard’, want min of meer toevallig ontstaan tussen stad en land, aan de grens van twee gewesten. Wij noemen het daarom Zinneke land. Daarmee geven we onmiddellijk aan dat dit een zeer veerkrachtige zone is, met een hoge ruimtelijke dynamiek en met veel restruimte en geprogrammeerde open ruimte: landbouwgronden, bossen, begraafplaatsen,....

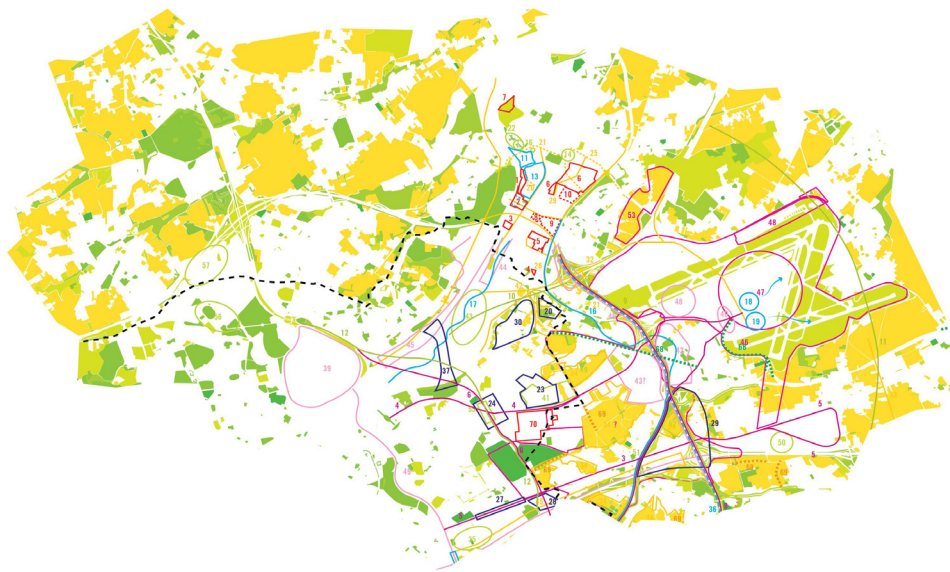
Zinneke land is geografisch en taalkundig ‘neutraal’. Zinneke is een typisch Brusselse term, een liefdevolle naam voor de zwervkatten en -honden langs de Zenne: geen eenduidig, zuiver ‘ras’, maar een mengelmoes met verschillende invloeden, zoals het studiegebied.

Jullie willen een masterplan uittekenen voor Zinneke land?

Artgineering: Wij zijn geen voorstander van een masterplan. Liever gaan wij op zoek naar punten, lijnen of netwerken. Onder

Bestaande situatie

De superlatieven van open ruimten met projecten/ wilde ideeën

KRIJTLIJN

Zaventem: motor van de regio

De talrijke internationale vervoersinfrastructuren zoals hogesnelheidsspoorlijnen en snelwegen in het gebied werden landschappelijk ingebed zodat hun negatieve impact sterk is afgenomen.

Ook luchthaven en omgeving leven in 2050 al jaren op goede voet samen.

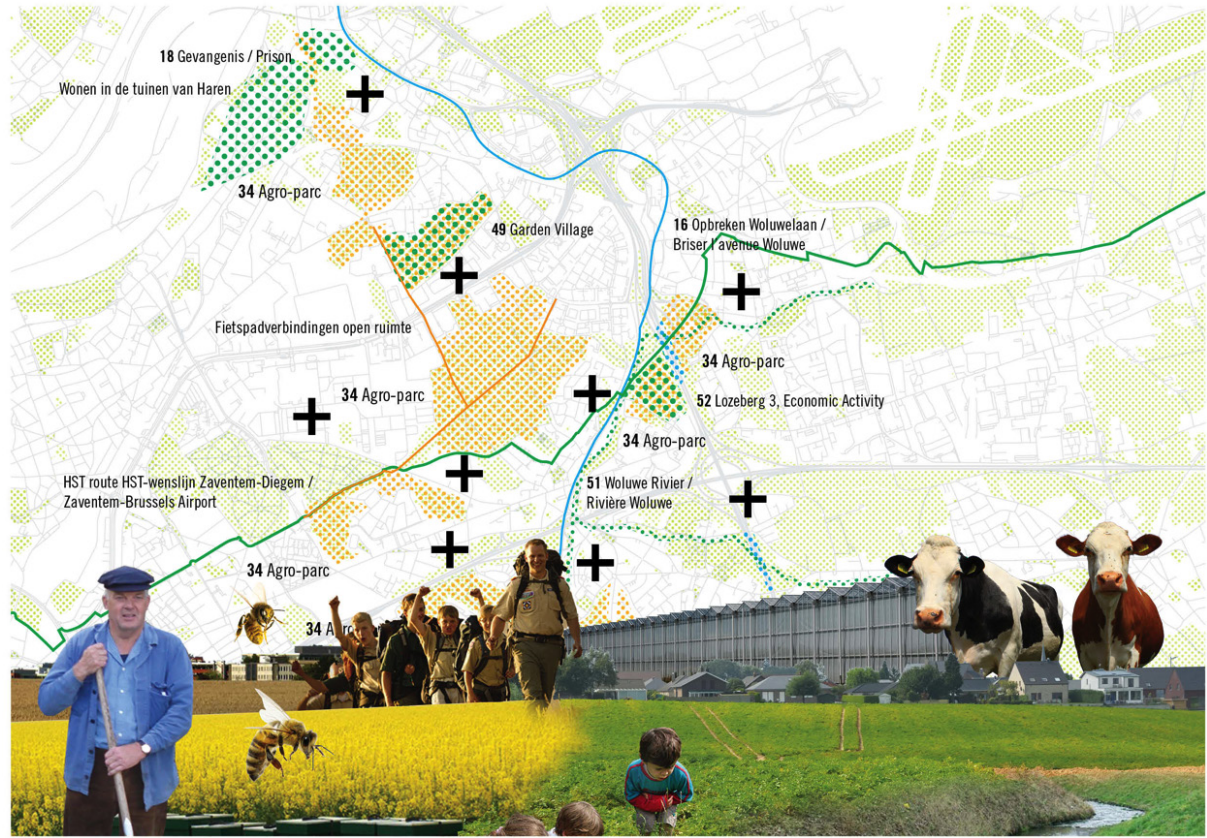
Een stabiel kader voor de exploitatie, inspanningen van de beheerder om de hinder aan de bron te beperken en enkele technologische vernieuwingen hebben toegelaten om een consequent ruimtelijk- en woonbeleid te voeren. Hierdoor is de hinder jaar na jaar afgenomen en kon Zaventem zich ontwikkelen als belangrijke nichespeler in de FLAP-area.

CC Max Mayorov

De centrale ligging van dit gebied maakt het zeer geschikt voor logistiek. Men heeft gekozen voor een doorgedreven specialisatie van de verschillende logistieke knooppunten in het gebied (Schaarbeek Vorming, Cargovil en Brucargo). Hierdoor kan men met een minimum aan hinder en ruimtebeslag de regio bevoorraden en een maximum aan goederen overslaan.

Actieve mobiliteit, een lijn

Open ruimte, een netwerk

een punt, zoals een school of een culture instelling, verstaan wij een compacte interventie in een gebied die echter wel een belangrijk effect heeft op het gebied eromheen. We zoeken dus naar andere territoriale definities. Een lijn is bijvoorbeeld een mobiliteitscorridor die een heel gebied structureren.

En een netwerk?

Artgineering: Door versnipperde landschappen aan elkaar te koppelen creëer je bijvoorbeeld een groen netwerk, dat gebruikt kan worden voor verplaatsingen met de fiets of te voet.

Wat hebben jullie precies gevraagd aan de stakeholders?

Artgineering: Op voorhand hadden wij de vier doelstellingen van de opdrachtgever gekoppeld aan drie thema's, die wij geselecteerd hebben in samenspraak met experts. Die thema's zijn (actieve) mobiliteit,

onderwijs en open ruimte. De stakeholders mochten één tafel kiezen en moesten binnen hun thema zoeken naar synergie tussen wilde ideeën, bestaande en toekomstige projecten.

Jullie hebben ze wel concrete opdrachten gegeven?

Artgineering: Zoveel mogelijk, ja. Op vlak van mobiliteit is bijvoorbeeld gevraagd hoe lokale verbindingen (voor fietsen en voetganger) te versterken of hoe (toekomstige) projecten en bestaande functies te paren met de ontwikkeling van een actieve mobiliteitscorridor. De andere tafels hebben we gevraagd hoe bestaande groene, open ruimten behouden of versterkt kunnen worden; welke activiteiten daar zouden plaats kunnen vinden, zowel economisch (landbouw) als recreatief (sport, evenementen). Een derde tafel kreeg vragen voorgeschoteld over hoe het onderwijsaanbod te verbeteren,

hoe onderwijs zou kunnen bijdragen tot gebiedsontwikkeling. Denk aan industriële brownfields, verouderde bedrijfsterreinen, op te waarderen woongebieden en hun noden.

Is onderwijs in deze context zo belangrijk?

Artgineering: Jazeker, ofschoon er veel minder gegadigden waren voor dit thema dan voor actieve mobiliteit en voor open ruimte. Dat is spijtig, want onderwijs en aanvullende opleidingen hebben op lange termijn een grote impact op wie in de regio zal komen wonen, wie er zal werken, of laaggeschoolden kansen krijgen en welke bedrijven er zich vestigen. Misschien had het te maken met de samenstelling van de groepen en waren er geen experts op vlak van onderwijs en opleiding.

Wat is jullie meest opgevallen tijdens de rondetafelgesprekken?

Wat pikte Artgineering nog op?

- 1 De term 'Noordrand' gaat voorbij aan de lading en positie van het gebied.
- 2 Bereikbaarheid wordt door iedereen aanzien als een key issue.
- 3 Er moet geleidelijk meer hoogwaardige bedrijvigheid komen in plaats van de huidige, erg eenzijdige focus op laagwaardige distributie.
- 4 Onderwijs kan niet los worden gezien van andere ruimtelijke en programmatische ontwikkelingen zoals wonen, winkels en voorzieningen.
- 5 Ofschoon weinig realistisch, toch wordt de overkapping van de E40 door alle tafels veel potentie toegemeten.

Artgineering: De overkapping van de E40 kwam bij alle groepen aan bod. Dat is één van de wilde ideeën, maar alle groepen vonden dat een interessante piste, zowel voor het openbaar vervoer, voor veilig fietsen als voor het creëren van een actieve mobiliteitscorridor vanuit Brussel naar Zaventem. Opvallend hierbij is dat er vanuit verschillende hoeken interessante dwarsverbanden gevonden worden.

“Onderwijs en aanvullende opleidingen hebben op lange termijn een grote impact op wie in de regio zal komen wonen, wie er zal werken.”

Als het niet lukt om de Antwerpse ring te overkappen, dan maar de E40!

Artgineering: Het lijkt inderdaad een gek idee, maar het zou een heleboel zaken kunnen

versnellen. Door het landschap over de E40 door te trekken, kan je er makkelijk ook een tram en een fietsverbinding maken. Ook de zone langs de A201 kan je zo beter verbinden met het vliegveld. Een overkapping maakt nieuwe woonvormen mogelijk, diversifieert bedrijvigheid en zwengelt misschien ook de vraag aan naar scholen, sport- en recreatievoorzieningen. Het is met andere woorden een project dat veel neveneffecten heeft.

Jullie hielden ook een pleidooi voor een naamsverandering. Kan de naam Zinnekeiland op veel sympathie rekenen?

Artgineering: We hebben die naamsverandering niet echt besproken, maar we waren blijkbaar niet de enigen die moeite hebben met de term Noordrand. Sommige deelnemers kwamen bijvoorbeeld aandragen met catchy termen als Ringland 3.0 of Noord DC of District of Creativity.

Down in the valley

Vergeet de Kanaalzone. Ontwerpbureau 1010 zoekt kansen in de vallei.

1010 architects urbanists is een ontwerpbureau voor architectuur en urbanisme gevestigd in Brussel dat aan een oeuvre werkt dat zich ontwikkelt op verschillende schaalniveau's.

1010 beschouwt de publieke ruimte als een levend organisme dat volledig wordt bepaald vanuit natuurlijke, culturele, economische en technologische contexten. 1010 architects urbanists wordt geleid door Bert Gellynck en Nadia Casabella.

Binnen de Noordrand onderzoeken zij het deelgebied Kanaalzone tussen Van Praet en Vilvoorde-Station.

www.1010au.net

“Omdat de kanaalzone allesbehalve een blanco pagina is, wordt het sleutelen aan een draaiende motor, zonder evenwel de toekomstige generaties uit het oog te verliezen.”

BRUSSEL - Het ontwerpbureau 1010 heeft tijdens de workshop van 10 oktober 2014 een eerste visie gegeven op de Kanaalzone en op de ontwikkelingskansen voor dit gebied. Volgens 1010 zijn er heel veel uitdagingen, problemen en infrastructuurverbindingen die de gewestgrens overschrijden.

1010: De Kanaalzone ligt op de rand van het Vlaamse en het Brusselse Gewest. Gegroeid uit een aantal historische dorpskernen, wordt de zone gekenmerkt door een niet onbelangrijk industrieel patrimonium. Er zijn in de Kanaalzone veel vervuilde gronden en die stoppen niet aan de gewestgrens. Er is de stijgende druk op de woningmarkt en nieuwbouwprojecten spelen hierop in. Je hebt ook spoorwegen, autowegen en de luchthaven van Zaventem. Als je al die netwerken over elkaar schuift, krijg je een structuur die haaks staat op de administratieve grenzen. Het loont dus de moeite om samen te werken.

U stelt voor om de regio te beschouwen als een vallei?

1010: Wij stellen inderdaad voor om het gebied te bekijken in functie van zijn geomorfologische eigenschappen, vertrekkende van de vallei van de Zenne en de Woluwe. Zonder de vele reeds lopende projecten uit het oog te verliezen, kan een focus op de vallei kansen bieden. Die kansen hebben we ter reflectie voorgelegd aan de stakeholders, in de vorm van verhaallijnen.

Wat bedoelt u precies met vallei?

1010: Als wij spreken over vallei, is dat meer dan een topografisch begrip. We spreken niet enkel over het kanaal, maar ook over de culturele topografie van deze

zone, over natuur, economische activiteit, wonen, dorpskernen.

Wat zijn verhaallijnen?

1010: De opdrachtgever heeft ons vier ambities voor de Noordrand meegegeven, vier doelstellingen zo u wil: demografische groei als een hefboom; lager ruimtegebruik en duurzaamheid; polycentrische stedelijke netwerken en samenhang en tot slot, een robuuste economische roeping. Deze ambities hebben we geprojecteerd op de vallei van de

potentieel schetsen.

Maak dat 's concreter. Welke kansen liggen er besloten in, bijvoorbeeld, de verhaallijn werken in de vallei?

1010: We vragen ons bijvoorbeeld af wat de potentie van de haven kan zijn. Welk soort bedrijvigheid willen we in de haven? Er is in de vallei veel open ruimte. Kan landbouw daarin een rol spelen? Wat is de potentie van gemengd gebruik? Dobbelenberg is voor de mensen hier aan tafel nog

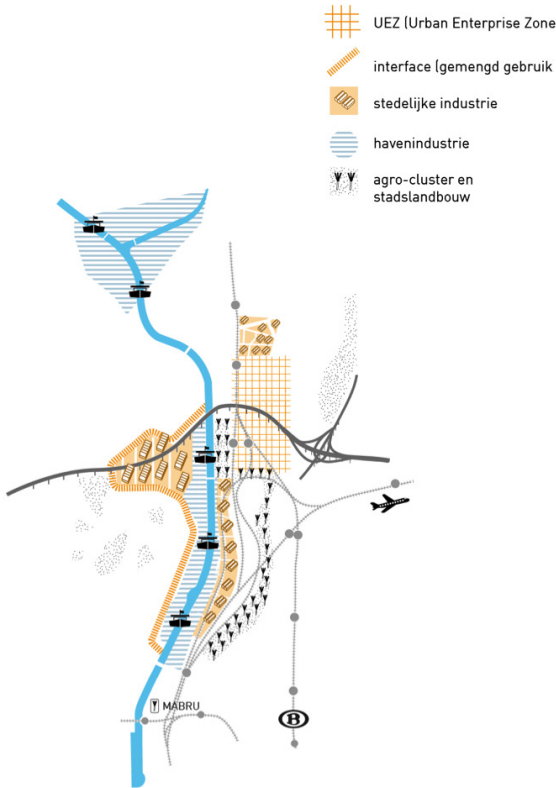
een blinde vlek. Wij hebben gevraagd of er misschien een urban enterprise zone kan komen, die toch een nieuwe richting zou kunnen geven aan het gebied. Dat is een zone waar stedelijke economische activiteit wordt aangemoedigd door een soepele regelgeving en een verlaagde belastingdruk.

Wat moesten de stakeholders precies doen?

1010: De mensen rond tafel moesten één van die verhaallijnen toepassen op het gebied en afchecken aan de krijtlijnen, de visie die geformuleerd is in de vorige sessie. We zijn naar de stakeholders gestapt met kaartjes. Elke verhaallijn bevatte een 30-tal kaartjes en elk van die kaartjes poneerde een stelling. Op zo'n kaartje stond bijvoorbeeld. 'Betrekk boeren en natuurbeheerders bij waterbeheer'.

Wat is er komen bovendrijven en wat gaan jullie meenemen in jullie verdere onderzoek?

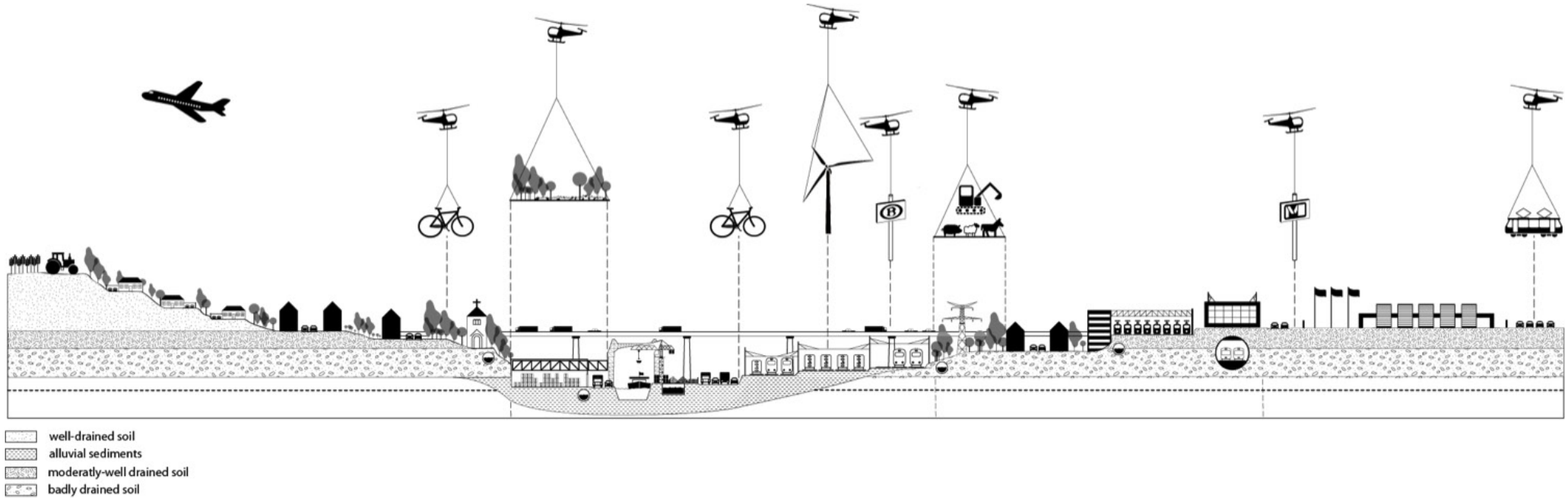
1010: We merken een vrij grote bereidheid om voor een soort van 'modal shift' te gaan. Mobiliteit en ontsluiting zijn zeer belangrijk, maar voor de meeste mensen zijn water en bodem cruciaal. We hebben een grote interesse gemerkt voor de ecosysteem-aanpak: een geïntegreerde visie op water, bodem, energie, Opnieuw blijkt echter dat er veel concurrentie is tussen projecten onderling, gebrek aan dialoog en heel wat zones kampen ook met een negatief imago, veelal gelinkt met vervuilde industrieën. Er leeft ook een grote nood aan een duidelijke socio-economische visie op het gebied. En omdat de kanaalzone allesbehalve een blanco pagina is, wordt het sleutelen aan een draaiende motor,

Verhaallijn 'werken in de vallei'

Zenne en de Woluwe en wel aan de hand van verhaallijnen. Deze geven een concreet beeld van hoe de toekomst er zou kunnen uitzien. Er zijn er vier: het wonen in de vallei, de vallei in de metropool, werken in de vallei en het systeem van de vallei in het watersysteem. Vooraf hebben we vier schetsen gemaakt die het mogelijke

“Mobiliteit en ontsluiting zijn zeer belangrijk, maar voor de meeste mensen zijn water en bodem cruciaal.”

De ontwikkelingsmogelijkheden voor het watersysteem, wonen, werken en metropoolvorming liggen besloten in de geomorfologie van het studiegebied

Stakeholders aan de slag met de kaartjes van een verhaallijn

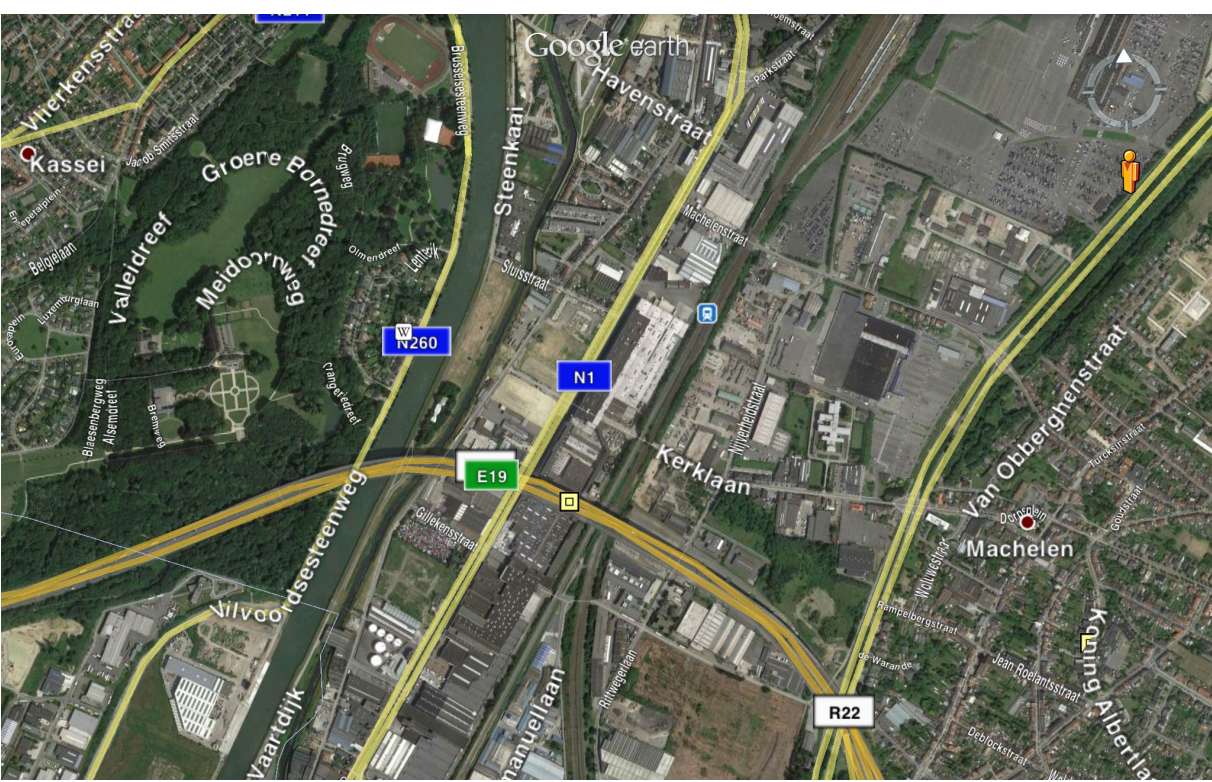
zonder evenwel de toekomstige generaties uit het oog te verliezen.

Hoe werken jullie nu verder?

1010: Op korte termijn vragen we ons af welke pilootprojecten synergie kunnen verwezenlijken en een ambitieuze visie kunnen uitdragen. We gaan op zoek naar concrete toegevoegde waarde voor de lopende projecten en verkennen sluimerende potenties. Daarbij delen we de vallei op in drie zones: Kerklaan – Driefonteinen; Dobbelenberg – Budabrug - afrit 6 en Haren; Schaarbeek vorming – Meudon.

Welke uitdagingen zien jullie voor de zone Kerklaan-Driefonteinen?

1010: We stellen vast dat de ontwikkeling van een aantal sites in Vilvoorde-Machelen opgesloten zit rond overspannen verwachtingen van private ontwikkelaars, wat geleid heeft tot veel speculatie. De overheid heeft er bovendien een historische kans gemist om (een deel van) de Renault gebouwen aan te kopen. We willen onderzoeken welke stedenbouwkundige instrumenten geschikt zijn om de huidige patstelling te doorbreken, en een meer diverse en organische ontwikkeling van het gebied mogelijk te maken: via tradable development rights, door kansen voor tijdelijk ruimtegebruik te creëren, omkeerbaar ruimtegebruik, enzovoort.

De zone Kerklaan-Driefontein.

Jullie gaan concrete projecten voorstellen?

1010: Niet echt. Onze job bestaat erin om een aantal verbanden te vinden die mensen in het veld niet meer zien. Vanuit onze ervaring en aan de hand van internationale voorbeelden kunnen wij inspiratie bieden en misschien tot boeiende voorstellen komen. Wij zullen dus geen pasklare oplossingen aandragen.

En op lange termijn?

1010: Op middellange termijn denken we ondermeer aan een ontwikkelingsbedrijf voor gebiedsgerichte ontwikkeling en op lange termijn moet er een breder draagvlak komen voor de ecosysteem-aanpak.

“Onze job bestaat erin om een aantal verbanden te vinden die mensen in het veld niet meer zien. Wij zullen dus geen pasklare oplossingen aandragen.”

1010 zet 5 stellingen op een rij:

- 1 In de noordelijke kanaalzone lijken economie en ecologie haaks op elkaar te staan. Hoe kan deze schijnbare tegenstelling opgeheven worden?
- 2 Door de watertoets wordt de waterproblematiek vandaag opgelost op kavelniveau. Kan dat niet gezamenlijk bekeken worden?
- 3 Het gebied heeft te kampen met een negatief imago. Om de ontwikkelingsambities waar te maken moet er werk gemaakt worden van de beeldvorming.
- 4 Er is behoefte aan een sociaal-economische visie op het gebied. Er moet plaats gemaakt worden voor alle lagen van de bevolking.
- 5 Er moet werk gemaakt worden van alternatieve vormen van ontsluiting: waterbus, performant openbaar vervoer, fietspaden.

KRIJTLIJN

Ceci n’est plus un Rand.

Wat vroeger de “Noordrand” was, een perifere zone gekenmerkt door monofunctionele, gefragmenteerde en auto-afhankelijke ontwikkelingen, is nu in 2050 een vibrante stedelijke omgeving. Ze profiteert volop van haar strategische ligging en biedt gevarieerde woon- en werkomgevingen, gaande van dorpse gezelligheid tot metropolitane drukte. Zowel inwoners, bezoekers als passanten ervaren er een hoge levenskwaliteit.

Het hoge voorzieningenniveau, de lokale identiteit en de korte afstanden tot zowel kwalitatief groen als voorzieningen van metropolitane allure maken van de Noordrand een geheel eigen, kwalitatieve en populaire leefomgeving met toch de typische kenmerken van

een eenentwintigste eeuwse Europese stedelijke omgeving: densiteit, meertaligheid, kwalitatieve publieke ruimten, veerkrachtige groenblauwe netwerken en een functionele en sociale mix.

Het gebied is een volwaardig deel van Brussel maar ligt in reistijd ook kort bij Antwerpen, Mechelen, Leuven, Ottignies- Louvain-La-Neuve en Gent. Inwoners kijken dan ook raar op als je naar hun dagdagelijkse omgeving verwijst als “de rand van”. Ceci n’est pas un Rand. Het is een wereld op zich.

De toekomstvisie van Artgeneering

Studio 014 gaat de boer op

Kan de stad een tuin worden die groenten én diensten produceert?

STUDIO 014

Bernardo Secchi Paola Viganò

Studio 014 bestaat uit ontwerpers van diverse achtergronden met specifieke expertise in stedenbouw en is al verscheidene jaren actief in de academische en professionele wereld rond het thema van de stad en haar ontwikkeling.

Studio 014 heeft een internationaal karakter en wordt geleid door Paola Viganò. In het verleden werden verscheidene grote visies en projecten ontwikkeld, waaronder een aantal stadsvernieuwingsprojecten alsook het effectief bouwen van nieuwe stadsdelen.

Studio 014 situeert de Noordrand binnen het Metropolitaan Kerngebied.

www.secchi-vigano.eu

zoals op het platteland. De inwoners zelf spreken trouwens meer van een landelijke regio, dan van een suburbane zone. Het risico bestaat dat men ofwel de diffuse stad, ofwel het radio-concentrische model van de grootstad laat uitbreiden en de Noordrand inpalmen. Het alternatief dat wij onderzoeken is om deze tussenruimte, in al zijn eigenheid, te valoriseren. Daarom trachten wij de specifieke kenmerken van de Rand te beschrijven.

Wat maakt die tussenruimte zo uniek?

Studio 014: Deze regio heeft een eigen korrel, een eigen invulling van de ruimte die niet lijkt op de dichtheid van een stad als Brussel, noch op het typisch Vlaamse landschap met zijn kleine lapjes grond en verspreide bewoning.

noch op het typisch Vlaamse landschap met zijn kleine lapjes grond en verspreide bewoning. Als we dat niet zien en één van de twee modellen laten primeren, zullen we de specificiteit waar de inwoners van de Noordrand zo aan hechten, geweld aandoen. Trouwens, ik hou ook niet van de naam périphérique nord, maar dat geheel terzijde.

“Deze regio heeft een eigen korrel, een eigen invulling van de ruimte die niet lijkt op de dichtheid van een stad als Brussel, noch op het typisch Vlaamse landschap met zijn kleine lapjes grond en verspreide bewoning.”

Julie zoeken naar een derde weg voor de Noordrand. Hoe dan?

Studio 014: De Noordrand bestaat uit een geheel van dorpen, industrie, logistieke bedrijvigheid, enorme verkeersknooppunten en spoorwegen. Wat als de Noordrand gaat functioneren als een groot, bewoond park waar de grootstedelijke en landschappelijke figuren eigen knooppunten definiëren? Wat als de groene gordel als gemeenschappelijke ruimte kan dienen, zij het dan misschien anders ingevuld?

Geen groene gordel meer?

Studio 014: Tijdens de discussies bleek al gauw dat het beeld van een groene ring rond Brussel misschien

niet het toekomstbeeld is; dat het interessanter is om de groene ruimte te structuren als corridors en ze te integreren in de bebouwde ruimte. De ontwikkeling van het Brussels GEN-netwerk werkt nu al met radialen. Onze opdracht is uit te zoeken hoe we het groene karakter rand van de rand kunnen behouden en het inpassen in de bebouwde ruimte.

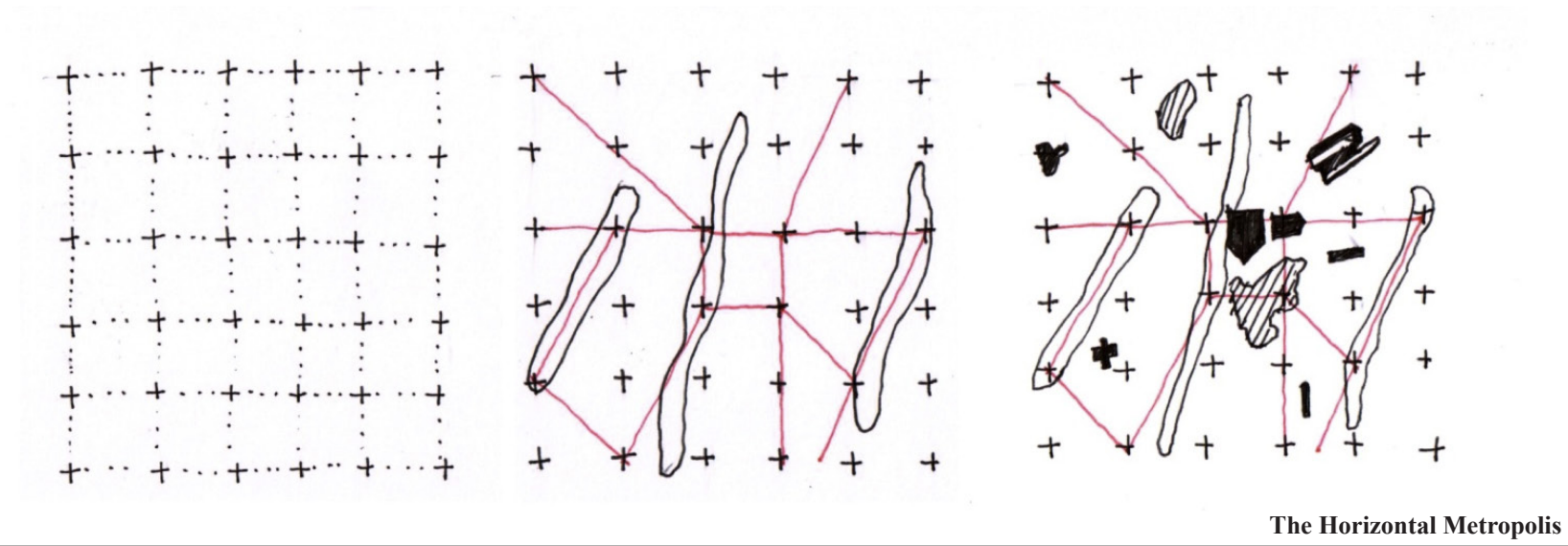
Ook het no car-scenario is onderzocht?

Studio 014: Klopt. Eén van de scenario's uit Bruxelles 2040 behelst een drastische vermindering van het personenvervoer in het grootstedelijk gebied. Er zijn nu reeds veel projecten lopende. Ik denk niet dat er meteen nieuwe

BRUSSEL - Studio 014 stelt zich grote vragen over de Noordrand. Volgens het studiebureau zit de regio gewrongen tussen twee modellen: de Vlaamse diffuse stad en het grootstedelijk model van Brussel, dat zich de laatste twintig jaar nog duidelijker heeft ontwikkeld tot een concentrische stad, met een centrum en een periferie.

Daartussen zit de Noordrand gewrongen?

Studio 014: Inderdaad. Normaal associeer je een metropolitane regio ook met grote gebouwen, met omvang. In de Noordrand vind je echter evengoed uitgestrekte lege ruimte, of nog, kleine gebouwen,

Veerkracht

Een belangrijk sleutelwoord bij de transformatie van dit gebied was veerkracht, zowel op economisch als op milieuvlak.

Deze regio staat economisch sterk. Er is werk voor zowel kort- als langgeschoolden. Bij het stimuleren van bedrijvigheid werd ingezet op diversiteit.

“Door in te zetten op een brede mix van activiteiten, waaronder diensten, zorg, stedelijke industrie, creativiteit en hi-tech logistiek, is de werkgelegenheid in dit gebied crisisbestendig.”

Gaat het in de ene sector tijdelijk minder goed, dan zijn er nog steeds voldoende andere sectoren als vangnet: de economie is veerkrachtig. Ze kan tegen een stootje.

CC Cameron Grant

In deze getransformeerde Noordrand is groen nooit ver weg. Dankzij een fijnmazig groenblauw netwerk kan iedere bewoner genieten van parkjes en groen in zijn directe woonomgeving. Via het netwerk kan hij ontspannende fiets- of wandeltochten maken die hem zonder grote hindernissen naar de mooiste plekken van de Zenne- en Woluwevallei brengen. Zo goed zijn metropool en open ruimte met elkaar verbonden.

En dat komt niet enkel recreanten ten goede, ook de biodiversiteit vaart er wel bij. Intensieve stadslandbouw bezorgt de inwoners van de Noordrand plaatselijk geteeld voedsel op hun bord.

Dit alles geeft het gebied de nodige veerkracht om met soms extreme klimatologische omstandigheden om te gaan, zoals oververhitting en overstromingsgevaar.

lijnen nodig zijn, maar eerder een betere afstemming tussen de verschillende modi en gebruiken. Eén van de punten die aandacht behoeft is de ontwikkeling van het GEN-netwerk en wat zoiets tewegg zal brengen.

Moet de grote weginfrastructuur die de Noordrand doorkruist, ook lokaal beter ontsloten worden? Studio 014: De traditionele visie luidt dat zo’n infrastructuur richting moet geven aan andere ontwikkelingen. Tegelijk is men beducht voor de verdichting die plaats vindt in de nabije omgeving ervan. Misschien is het dus niet zo’n gek idee om de bovenregionale infrastructuur, die vooral andere regio’s bedient, niet te verankeren en ze geïsoleerd te laten bestaan.

Jullie pleiten voor een horizontale metropool. Tegelijk beweren jullie dat het misschien al te laat is.

Studio 014: Stel dat alle projecten die nu reeds aan de gang zijn of in de pipeline zitten, daadwerkelijk gerealiseerd worden, dan zal de Noordrand er al helemaal anders uitzien. De vraag dringt zich dus op: ligt het project al op tafel of is er nog ruimte om een alternatieve visie voor te stellen? Zo ja, dan pleiten wij voor een horizontale metropool, die meer in de lijn ligt van de Vlaamse traditie van

horizontale dwarsverbindingen en verdichte infrastructuur.

“De vraag dringt zich dus op: ligt het project al op tafel of is er nog ruimte om een alternatieve visie voor te stellen?”

Jullie tafels hadden het ook over Urbs in Horto, de stad in de tuin.

Studio 014: Er is veel landbouw in de Noordrand, maar ze is erg kwetsbaar. Ik was heel verbaasd over de uiteenlopende meningen. Sommigen vinden dat de landbouw absoluut beschermd en behouden moeten worden, terwijl anderen van oordeel zijn dat een betere integratie met andere sectoren, zoals de dienstensector, wenselijk

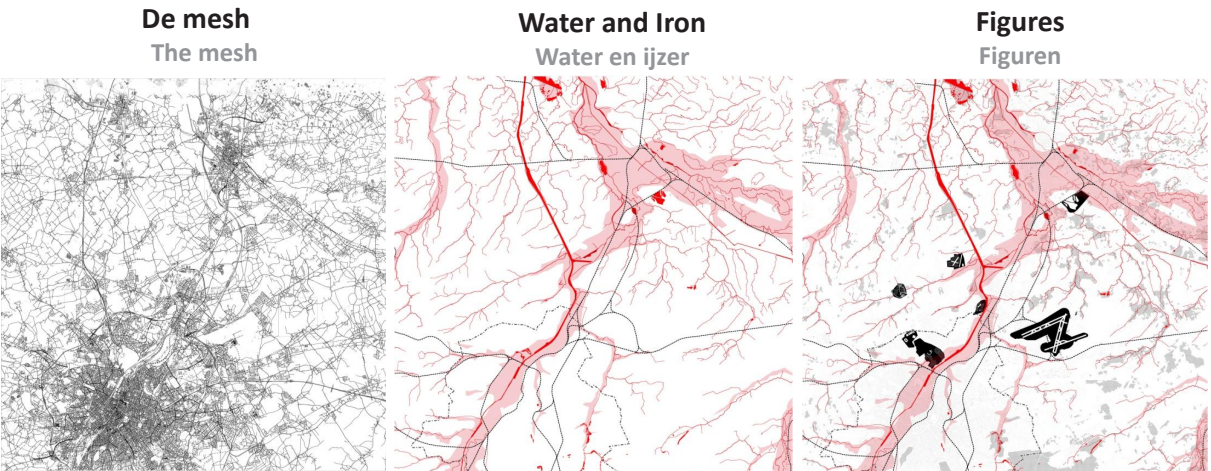
is. Die tweespalt is zeer opvallend.

Wat vinden jullie zelf?

Studio 014: Wij vragen ons af of landbouw in de Noordrand echt productief kan zijn, te weten dat de bevolking er zal verdubbelen of zelfs verdriedubbelen. De huidige landbouw in de streek is arm op vlak van biodiversiteit en slecht geïntegreerd. Misschien kan landbouw een plaats krijgen binnen het scala van andere activiteiten zodat de Noordrand uitgroeit tot een urbs in horto, een productief cultuurlandschap.

Een tuin die zowel groengewassen voortbrengt als diensten en producten?

Studio 014: Zoiets ja!

Noordrand in the Horizontal Metropolis

De 4 concepten van Studio 014 & een aantal reacties :

1 Noordrand als specifiek gebied / het horizontaal metropool :

“De Noordrand heeft iets specifiek. Meer dan door zijn positie aan de rand van Brussel of in het midden van het Metropolitaan Kerngebied, heeft de Noordrand ook een eigen territoriale structuur, een bijzonder erfgoed, een historisch kouter-type van landbouw die begrepen en beschreven dient te worden om het gebied te kunnen bestuderen.”

In het kader van een toekomstbeeld zal een keuze moeten gemaakt worden tussen “horizontale metropolisering” of “verticale metropolisering”

2 No-Car :

“Het is niet realistisch te voorzien dat in 2050 iedereen dicht bij zijn werk zal wonen. Ook zal niet iedereen telewerken in 2050.”

Studio 014 maakt de suggestie om te werken met “eilanden” (bijvoorbeeld “een voetgangers zone”) waar het “no car” principe wordt toegepast. Deze kunnen verbonden worden met lijn structuren.

3 Urbs in Horto :

“Het behoud van landbouwgrond in de Noordrand is noodzakelijk.”

4 Green Belt :

Het is nog niet duidelijk of de green belt een ‘ruimte’ is of gewoon een fiets- of wandelroute. Er is waarschijnlijk meer te waarde te vinden in een echt ruimtelijk systeem van parken.

De green belt kan ook in de andere richting functioneren, niet als een ring, maar als een transversale grensoverschrijdende verbinding die een waardevolle rol kan spelen in de relatie tussen stad en natuur.

KRIJTLIJNEN

Op weg naar 2050

Om een transitie in te zetten naar deze gewenste toekomst was een nieuwe benadering nodig.

Meer dan in andere regio’s bepalen in de Noordrand de bodem – als gevolg van de historische industrialisering – en het luchtruim wat er op het maaiveld kan gebeuren. Daarom wordt bij de ruimtelijke ontwikkeling consequent een 3D- benadering gehanteerd, waarbij bodem, maaiveld en luchtruim samen worden gepland. Deze aspecten worden van in het begin meegenomen in het ruimtelijk ontwikkelingsproces en zo maximaal afgestemd met de maatschappelijke ontwikkeling en noden van het gebied.

De Noordrand is een ruimtelijk samenhangend gebied met daarbinnen een administratieve grens tussen twee

gewesten. Grensoverschrijdende samenwerking wordt een vanzelfsprekende reflex om de gemeenschappelijke uitdagingen en potenties aan te gaan.

Het is nodig om de maatschappelijke kosten en baten van ruimtelijke ontwikkeling duidelijker in beeld te brengen. Dit kan helpen om besluitvorming rond die ruimtelijke ontwikkeling te objectiveren. Hiervoor is een bijsturing van het instrumentarium nodig.

AGENDA

19/12/2014 - Workshop 3

Op 19 december vindt een derde workshop plaats, die de aanzet wordt tot een intergemeentelijk territoriaal ontwikkelingsprogramma.

10/02/2015 - Workshop 4 & publiek moment

De laatste workshop is gepland op 10 februari. Tijdens die ontmoeting worden de resultaten voorgesteld aan een groter publiek met ruimte voor debat. Dat debat zal ook deels gevoerd worden door een burgerbevraging die begin november startte en zal duren tot januari 2015.

Oproep Burgerbevraging

Wie kent die kansen beter dan de gebruiker van dit gebied, de bewoner maar ook de bezoeker? Binnen het project T.OP Noordrand worden alle belanghebbenden bevestigd om mee na te denken over de duurzame ruimtelijke invulling van de Noordrand.

Ook de bewoners en de gebruikers van het gebied kunnen een bijdrage leveren tot deze gezamenlijke visie. Sinds 6 november loopt de burgerbevraging voor de Noordrand online. Deze moet bijkomende input leveren voor het hele proces T.OP Noordrand.

Op de website www.topnoordrand.be kunt u zelf aangeven welke gebieden in de Brusselse Noordrand de moeite zijn, en waar er nog werk aan de winkel is.

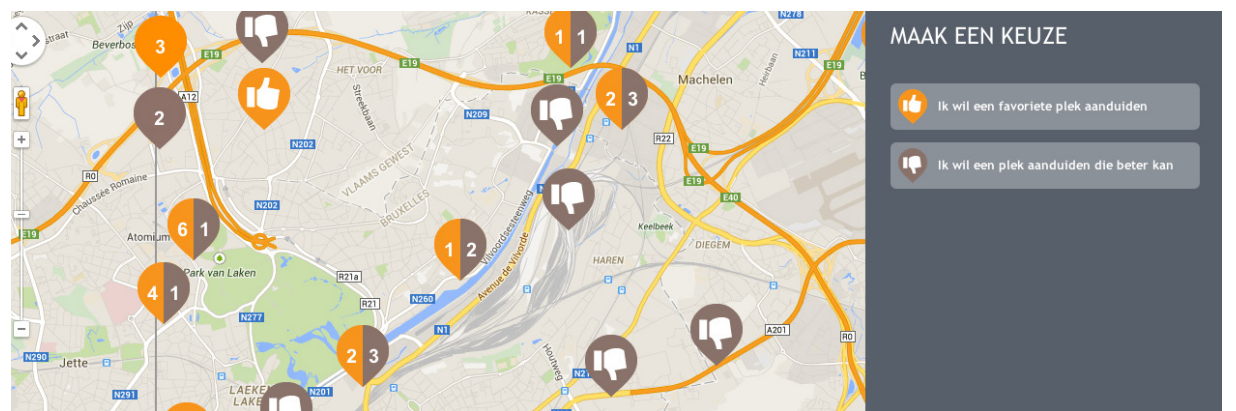
Duid uw lievelingsplekken aan op de kaart. Vertel ons ook waar u kansen ziet, of waar u zich ergert. U mag best ver dromen, tot in 2050.

“Duid je favoriete plek van de Noordrand aan op de website www.topnoordrand.be.”

Het meldpunt is beschikbaar van 1 november tot 15 januari 2015. Dan worden de inzendingen verwerkt en besproken met de procespartners.

Uit alle deelnemers worden 5 winnaars van een ballonvlucht getrokken!

Uiteraard gebeurt er meer dan alleen ballonvluchten aanbieden. Uw inbreng wordt behandeld binnen het project T.OP Noordrand en daarover kan nog meer lezen op de website: <http://www.ruimtelijkeordening.be/topnoordrand>.

volg ons ONLINE:

www.ruimtelijkeordening.be/noordrand

**Denk mee over de Brusselse Noordrand.
WIN EEN BALLONVLUCHT!**